

ירושלים, כ"ה בכסלו תשס"ו

26 בדצמבר 2005

חוזר מס' ח-06-2176

(9674.doc)

לכבוד

התאגידים הבנקאיים

הנדון: ניהול מסגרות אשראי בחשבונות עובר ושב

(ניהול בנקאי הוראה מספר 325)

מבוא

1. א. בחוזר מספר ח-06-2159, נקבעה הוראה בדבר ניהול מסגרות אשראי בחשבונות עובר ושב שתחילתה ביום 1.1.06. בהוראה נדרשים התאגידים הבנקאיים לתאם ולקבוע בהסכם עם כל אחד מלקוחותיהם, מסגרת אשראי שתתאים לצרכים, לכושר ההחזר ולבטחונותיו של הלקוח. ההסכם שייחתם בין הלקוח לתאגיד הבנקאי יבהיר את המחויבות של שני הצדדים לפעול בתוך המסגרת המאושרת בלבד, בלא חריגה ממנה.
- ב. בחוזר מס' ח-06-2169, נקבעו הקלות בתחילת ההוראה לעניין מסגרות אשראי בחשבונות מט"ח ויכולת התאגידים הבנקאיים להעמדת מסגרת אשראי חד צדדית גם ללקוחות שטרם התקשרו בהסכם מסגרת אשראי.
2. מפניות שקיבלנו מתאגידים בנקאיים ומלקוחותיהם מתברר, כי לקוחות רבים עדיין לא הסדירו את מסגרת האשראי שלהם, וכי בלא מתן תקופת הטמעה של ההוראה יש חשש לתקלות רבות בעת יישום ההוראה לראשונה, לרבות החזרות שיקים וחיובים אחרים.
3. המפקח על הבנקים רואה חשיבות עליונה לכך שההוראה תוטמע מבלי שלקוחות הבנקים יפגעו שלא לצורך, ושתישם באופן נאות עם מינימום תקלות. לפיכך, הוחלט על מספר הקלות נוספות והבהרות להוראה כמפורט להלן.

התיקונים להוראה

- 4 א. האמור בסעיף 1 (מבוא) יימחק, ובמקומו יבוא:
"בתוקף סמכותי לפי סעיף 5(ג1) לפקודת הבנקאות, 1941, לאחר התייעצות עם הוועדה המייעצת ובאישור הנגיד, אני קובע הוראות אלה:"

דברי הסבר

בתיקון מס' 23 לפקודת הבנקאות, 1941, ניתן מעמד חוקי להוראות ניהול בנקאי תקין של המפקח על הבנקים. בשל כך, נוסח הסעיף הראשון במתכונת המקובלת בחקיקת משנה מעין זו. בעתיד, הדבר ייעשה גם בהוראות אחרות.

- ב. האמור בסעיף 3(ג) יימחק, ובמקומו יבוא:
"על אף האמור, רשאי התאגיד הבנקאי להעמיד מסגרת אשראי באופן חד צדדי ללקוח בעל הסכם מסגרת אשראי, ובלבד שלא יחייב את הלקוח בעמלה בגין העמדת המסגרת הנוספת. התאגיד הבנקאי יתעד מסגרת זו במערכותיו הממוחשבות, ויודיע ללקוח בסמוך לקביעתה על סכום המסגרת ותנאיה, לרבות מועד תפוגתה. הריבית במסגרת אשראי כאמור לא תעלה על הריבית שנקבעה למסגרת האשראי האחרונה אשר הוסכמה בכתב עם הלקוח. התאגיד הבנקאי רשאי להעמיד מסגרת אשראי כאמור גם לסוג של לקוחות אשר יגדיר מראש ובמפורש בנהליו, ובכפוף לקיומם של התנאים המפורטים לעיל."
ג. בסעיף 4(ב):

- (1) ברישא, לאחר המילים "מסגרת אשראי" יבוא: "כאמור בסעיף 3(ג) לעיל".
(2) סעיף 4(ב)(1) יימחק.
(3) בסעיף 4(ב)(2) המילים "יום אחד" יימחקו, והסעיף יבוא לאחר הרישא של סעיף 4(ב).

דברי הסבר

שינויים אלה נעשו על מנת לאפשר שיקול דעת רחב בידי התאגידים הבנקאיים באשר לשימוש באמצעי זה לשם מניעת פגיעה בלקוחות.

5. תחילת האמור ברישא של סעיף 4 להוראה – "תאגיד בנקאי לא יאפשר היווצרותה של יתרת חובה בחשבון עובר ושב, העולה על מסגרת האשראי שאושרה והוסכמה כאמור בסעיף 3 לעיל", ותחילת האמור בסעיף 5 להוראה, יידחו ליום 1.7.06.

דברי הסבר

דחיית התחילה של רכיבים אלה בהוראה, נועדה לאפשר לתאגיד הבנקאי שיקול דעת רחב בשלב ההטמעה הראשון של ההוראה. כמו כן נועדה הדחייה לתת פרק זמן נוסף להשלמת ההיערכות ללקוחות שטרם הסדירו את המסגרת המתאימה לפעילותם, או שטרם השלימו את היערכותם. זאת, על מנת למנוע מצבים בהם יוחזרו שיקים וחייבים ללקוח בתקופה הראשונה רק בגין ההוראה.

על התאגידים הבנקאיים להמשיך בהיערכותם במטרה לאפשר יישום מלא של ההוראה במועדה. יש לבקש מהלקוחות ולכוונם להסדיר בהקדם את מסגרות האשראי שלהם ולא להמתין ל"רגע האחרון". הסדרת מסגרת האשראי תיצור ודאות גדולה יותר אצל הלקוח ותהווה ניהול תקין של חשבון העו"ש הן מצד התאגיד הבנקאי והן מצד הלקוח.

6. אחרי סעיף 5 (דוח רווח והפסד), יבוא:

"דוח כספי של הלווה

6. על אף האמור בסעיף 3(ב) להוראה מס' 317 (מידע כספי בתיקי לוויים), תאגיד בנקאי יהיה רשאי לתת אשראי או לחדש מסגרת אשראי עד ליום 1.7.06, גם בלא שמצוי בידיו הדוח הכספי של הלווה, ליום 31.12.04, ובלבד שהתאגיד הבנקאי קיבל:

(א) אישור רו"ח המבקר של הלווה שלא סיים את ביקורת הדו"ח הכספי, תוך ציון המועד המשוער לסיום הביקורת;

(ב) דוח כספי לא מבוקר ומידע אחר, לרבות דוח מע"מ.

האמור בסעיף זה אינו גורע מהוראות אחרות הכלולות בהוראה מס' 315 (הפרשה נוספת לחובות מסופקים), לרבות חובת רישום הפרשה נוספת בגין היעדר דוח כספי בתיק לווה, ולא יחול על "לווה גדול מאד" כהגדרתו בהוראה מס' 317 ולא על לווה שהינו "איש קשור" כהגדרתו בהוראה מס' 312 (עסקי תאגיד בנקאי עם אנשים קשורים).

דברי הסבר

סעיף 3(ב) להוראת ניהול בנקאי תקין 317, (מידע כספי בתיקי לוויים), - חובת קבלת דוח כספי, אוסר על העמדת מסגרת אשראי חדשה וחידוש מסגרת קיימת בהיעדר דו"ח כספי מעודכן של הלווה, כהגדרתו בהוראה מס' 317, ללוויים שסך כל חבותם היא מעל מיליון ש"ח או 2% מהון התאגיד הבנקאי, הנמוך שבהם.

התיקון נועד לאפשר העמדת או חידוש מסגרות האשראי גם ללוויים שסיבות מיוחדות גורמות לכך שלא ישלימו את הכנת הדוחות הכספיים בפרק הזמן המירבי שנקבע בהוראה. במצב הנוהג כיום, עם פקיעת המסגרת, נקלעים לוויים כאלה לחריגה מתמדת, דבר שעלול לגרום שכל החיובים בחשבונם יוחזרו באופן אוטומטי – התיקון מקנה להם פרק זמן נוסף להגשת הדוח הכספי המבוקר. יודגש, עם זאת, שאין בכך כדי להפחית מחשיבות קבלת הדוחות הכספיים לצורך ניהול סיכוני האשראי של הבנק, ומההקפדה הנדרשת מהבנקים לדרוש זאת מהלקוחות העסקיים.

7. יתווסף סעיף 7 (תחילה) כמפורט בהוראה.

הבהרות

8. הובאו לידיעתנו טענות לקוחות על מקרים בהם חויבו לקוחות להסדיר מסגרת אשראי גם כאשר היא לא היתה דרושה להם, והם לא חפצו בה כלל - מובהר, כי ככלל אין לחייב לקוח במסגרת אשראי במקרים אלה.

9. כאמור לעיל, יש לתת עדיפות עליונה לכך שהלקוחות לא יקלעו לקשיים עקב החזרות מסיבות "טכניות" שאינן משקפות סיכון אשראי שהבנק אינו מוכן לקבל עליו בגין הלקוח. עיקרון זה צריך להנחות את הבנקים ביישום ההוראה הלכה למעשה. לפיכך, ראוי לנהוג זהירות מיוחדת בהחזרות אוטומטיות (מיכוניות) גורפות – במיוחד בשלב ההטמעה הראשוני, עד שציבור הלקוחות יסתגל למתכונת הניהול החדשה.

דיווחים

10. תאגיד בנקאי ידווח לפיקוח על הבנקים מדי חודש, ולא יאוחר מ- 14 יום מתום החודש, על הפרטים הבאים:

א. מספר חשבונות עו"ש וחח"ד לגביהם טרם הוסדרה מסגרת אשראי חדשה, למרות פניית הבנק ללקוח.

ב. מספר החשבונות בהם הועמדה ללקוח מסגרת אשראי חד צדדית.

ג. מספר החשבונות בהם היתה חריגה מהחשבון.

הדיווחים ישלחו לד"ר דוד גבע מנהל יחידת מידע ודיווח על פי מתכונת שתיקבע על-ידי המפקח.

עדכון הקובץ

11. מצ"ב דפי עדכון לקובץ הוראות ניהול בנקאי תקין. להלן הוראות העדכון:

להכניס עמוד

325-1-3 [2] (12/05)

להוציא עמוד

325-1-2 [1] (2/05)

בכבוד רב,

יואב להמן

המפקח על הבנקים